

بیك بین الملل

پایش و پویش جهانی دانشگاه فرهنگیان

شماره ۴۰

تابستان ۱۳۹۶

نشریه داخلی مدیریت همکاری‌های علمی بین‌المللی دانشگاه فرهنگیان

درباره «بیک بین الملل»

«بیک بین الملل» نشریه مدیریت همکاری های علمی بین المللی دانشگاه فرهنگیان است که قصد دارد در کنار انعکاس فعالیت های بین المللی دانشگاه فرهنگیان به پایش و پوشش جهانی حوزه تربیت معلم بپردازد. با توجه به این هدف، بیک دارای دو بخش اصلی تحت عنوان «پایش جهانی» و «پوشش جهانی» است. پایش معطوف به رصد نوآوری های تربیت معلم در جهان، انجمن ها، شبکه ها و سازمان های فعال در حوزه تربیت معلم است و پوشش به انعکاس خبرها و فعالیت های بین المللی دانشگاه فرهنگیان اختصاص دارد.

آنچه در این شماره می خوانید:

* یادداشت سردبیر - دکتر فرهاد دوردی نژاد

پوشش جهانی

* روایت سفر مدیران دانشگاه فرهنگیان به ناگویای ژاپن - دکتر سید احمدکسائی
* گزارشی کوتاه از سفر ده روزه دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان به مالزی - نرگس ابوطالبی
* روایتی از پوشش بین المللی اساتید و دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان در بازدید از مدارس چند کشور اروپایی - امیرحسین حیدری
* مصاحبه با معاون محترم مرکز امور بین الملل و مدارس خارج از کشور وزارت آموزش و پرورش درباره بین المللی شدن دانشگاه فرهنگیان - دکتر عبدالله کریم زاده

پایش جهانی

* بین المللی شدن دانشگاه در اسناد بالادستی - دکتر عبدالله کریم زاده
* بین المللی شدن دانشگاه ها و جامعه شبکه ای - حبیب راثی تهرانی
* نظام تربیت معلم دانمارک - مهرناز احمدی

دانشگاه فرهنگیان به برنامه اراسموس پلاس اتحادیه اروپا پیوست.

یادداشت سردبیر، دکتر فرهاد دوردی نژاد، مشاور رئیس دانشگاه در امور بین الملل

از آنجا که تمرکز اصلی این برنامه بر روی تحرک بین دانشگاهی دانشجویان و کارکنان است، دانشگاه فرهنگیان موفق شد در چار چوب برنامه اراسموس پلاس قراردادی مبنی بر تبادل استاد با دانشکده تربیت معلم دانشگاه علوم کاربردی JAMK فنلاند امضا نماید که از ۲۰۱۷-۲۰۲۰ اعتبار دارد. بر اساس این قرارداد، کلیه هزینه های اعزام ۴ نفر از اساتید دانشگاه فرهنگیان (دو نفر برای تدریس به مدت ۷ روز و دو نفر برای شرکت در دوره های آموزشی به مدت ۸ روز) به فنلاند توسط اراسموس پلاس تأمین خواهد شد.

مدیریت همکاری های علمی بین المللی ضمن عرض تبریک این دستاورد به دانشجویان، کارکنان و شورای همکاری های علمی بین المللی دانشگاه تلاش خواهد کرد تا این تبادل در حوزه دانشجویی اراسموس پلاس هم محقق گردد.

**دانشگاه فرهنگیان
موفق شد در چار چوب
برنامه اراسموس پلاس
قراردادی مبنی بر تبادل
استاد با دانشکده تربیت
معلم دانشگاه علوم
کاربردی JAMK فنلاند
امضا نماید**

اتحادیه اروپا و ۲) کشورهای ترکیه، نروژ، ایسلند، یوگسلاوی سابق، جمهوری مقدونیه و لیختن اشتاین. بقیه کشورهای غیر اروپایی می توانند به عنوان شریک در پروژه ها مشارکت کنند. فهرست این کشورها در سایت اراسموس پلاس اعلام شده است. در دوران پساجام، ایران از سال ۲۰۱۷ در این لیست گنجانده شد.

«اراسموس» به برنامه اتحادیه اروپا در حوزه تبادل دانشجو اطلاق می شد که در سال ۱۹۸۷ آغاز شد. «اراسموس پلاس» برنامه جدیدی است که از ادغام همه برنامه های اتحادیه اروپا در حوزه های آموزش، تربیت، ورزش و جوانان ایجاد شده است. این برنامه از سال ۲۰۱۴ آغاز شده و تا سال ۲۰۲۰ به مدت هفت سال ادامه خواهد داشت. هدف اصلی این برنامه حمایت از آموزش، تربیت، ورزش و جوانان در سطح اروپا است. بودجه اراسموس پلاس ۱۴/۷ میلیارد یورو است که فرصت هایی برای ۴ میلیون اروپایی ایجاد می کند تا بتوانند در داخل و یا خارج از اروپا به کسب دانش و تجربه بپردازند. برای استفاده از حمایت مالی اراسموس پلاس می توان به صورت فردی و یا سازمانی اقدام کرد. دو دسته از کشورها می توانند پیشنهاد های خود را مستقیماً به اراسموس پلاس بفرستند که عبارت اند از ۱) همه کشورهای عضو

بین المللی شدن دانشگاه‌ها در اسناد بالادستی

دکتر عبدالله کریم زاده
مدیر داخلی نشریه و کارشناس
مدیریت همکاری های علمی بین المللی

یکی از مقوله‌های مهم و کلان نظام آموزشی که حقیقتاً می‌تواند آینده دانشگاه‌ها و آموزش عالی کشور را شکل دهد، روند بین المللی شدن و تعاملات بین المللی دانشگاه‌هاست. بین المللی شدن از چالش‌های پیش روی دانشگاه‌هاست که نمی‌توان از آن اجتناب کرد و باید در مسیر آن به خوبی پیش رفت. به همین دلیل در اسناد بالادستی کشور چشم انداز دانشگاه‌های ایران در پرتو تعاملات و راهبردهای کلان برای تحقق این راهبردها پیش بینی و مشخص شده است.

طبق اسناد بالادستی، باید ایران به جایگاهی برسد که رتبه نخست علمی و فناوری را در منطقه از آن خود کند؛ ضمن اینکه اقتصاد دانش بنیان به عنوان یک

پدیده جدید و مهم در این اسناد مطرح شده است. در سند چشم انداز ۱۴۰۴، نقشه جامع علمی کشور و قانون برنامه پنج ساله توسعه و احکام پیشنهادی برنامه ششم توسعه به مواردی چون دستیابی به جایگاه نخست علمی و فناوری در منطقه، افزایش جذب دانشجویان خارجی، تبادل استاد و دانشجو، گسترش همکاری‌های علمی و فناوری با مراکز بین المللی تاکید شده است. در قانون برنامه پنجم نیز راه اندازی دانشگاه‌های مشترک، دوره‌های آموزشی مشترک و تأسیس شعب دانشگاه‌ها در خارج از کشور مورد تاکید قرار دارد. همچنین، براساس برنامه ششم توسعه، دانشگاه‌های کشور به چهار دسته فراملی، منطقه ای، ملی و محلی تقسیم شده‌اند که دسته نخست باید در زمینه بین المللی شدن پیشرو باشند.

در چشم انداز علم و فناوری افق ۱۴۰۴، چند کلمه مربوط به بین المللی

سازی آمده است؛ به عنوان مثال، پیشتازی در مرزهای علم و فناوری با مرجعیت علمی در جهان یکی از اهداف این چشم انداز است که باید به آن دست پیدا کنیم.

در این سند بالادستی اهداف، راهبردها و اقدامات ملی و منطقه ای نیز مشخص شده است. به عنوان مثال، یکی از اهداف کلان، ارتقای جایگاه زبان فارسی در بین زبان‌های بین المللی است.

همان طور که می‌بینیم، بستر توسعه همکاری‌های علمی بین المللی در اسناد بالادستی کشور از جمله سند چشم انداز و برنامه‌های توسعه وجود دارد و بر این اساس، تعاملات بین المللی بلامانع است. در این شماره می‌خواهیم به بندهایی از سند تحول بنیادین آموزش و پرورش که در آن به مقوله بین المللی شدن و تعاملات بین المللی اشاره شده است، بپردازیم.

□ مقدمه سند

تحول بنیادین در نظام آموزش و پرورش مبتنی بر آرمان‌های بلند نظام اسلامی باید معطوف به چشم‌اندازی باشد که در افق روشن ۱۴۰۴، ترسیم‌گر ایرانی توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه با هویتی اسلامی انقلابی، الهام بخش جهان اسلام همراه با تعاملی سازنده و مؤثر در عرصه روابط بین المللی است.

□ فصل سوم: چشم انداز

نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی در افق ۱۴۰۴، با اتکا به قدرت لایزال الهی، مبتنی بر نظام معیار اسلامی، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی و قوام بخش آن‌ها و زمینه ساز جامعه جهانی عدل مهدوی و برخوردار از توانمندی‌های تربیتی ممتاز در طراز جمهوری اسلامی ایران در سطح منطقه، الهام بخش و دارای تعامل سازنده و مؤثر با نظام‌های تعلیم و تربیتی در سطح جهان، توانمند در زمینه سازی برای شکوفایی فطرت و استعدادها و شکل گیری هویت یکپارچه اسلامی، انقلابی - ایرانی دانش آموزان با توجه به هویت اختصاصی آنان؛ کارآمد، اثربخش، یادگیرنده، عدالت محور و مشارکت جو، برخوردار از مربیان و مدیران مؤمن آراسته به فضائل اخلاق اسلامی عامل به عمل صالح، تعالی جو و تحول آفرین، انقلابی، آینده نگر، عاقل، متعهد، امین، بصیر، حق شناس.

□ فصل پنجم: راهبردهای کلان، بند ۱۴:

توسعه ظرفیت‌ها و توانمندی‌های آموزشی و پرورشی برای حضور

فعال و سازنده در صحنه‌های بین المللی و منطقه ای در راستای تحقق اهداف و مأموریت‌های مندرج در قانون اساسی و سند چشم انداز و سیاست‌های کلی مقام معظم رهبری و برنامه‌های پنج ساله (هدف‌های ۷ و ۸ و ۲).

بین‌المللی‌شدن دانشگاه‌ها و جامعه شبکه‌ای ارتباطات

سویی ما را به جهانی شدن فرا می‌خواند و از سوی دیگر، رشد آگاهی‌های جمعی و موج هویت‌یابی و شناخت خویش‌شن امکان تقویت فرهنگ‌های بومی و ملی را فراهم آورده است و هویت فرهنگی ما در وضعیتی دوگانه و تناقض‌آمیز قرار گرفته است.

امروز نهادی که می‌تواند تولید مدیریت فرهنگی جامعه را بر عهده بگیرد، نهاد دانشگاه است. اگر دانشگاه نتواند هم راستا با ورود فرهنگ‌های بیرونی فرهنگ‌سازی کند، پژواک‌های این تغییرات، هویت‌های درونی را تحت تأثیر قرار داده و منفعل خواهد کرد. دانشگاه به لحاظ دربرداشتن جامعه نخبگان، در فرهنگ‌سازی و تقویت باورهای ملی و دینی بسیار تأثیرگذار

دارد. در چنین جامعه‌ای که ماهیت شبکه‌ای پیدا کرده است، بین‌المللی‌شدن دانشگاه‌ها نه تنها دیگر یک مزیت به شمار نمی‌رود، بلکه ضرورتی انکارناپذیر است و علم حالت هم‌افزا و جهان‌وطنی پیدا کرده است.

با توجه به تحولات جامعه اطلاعاتی و نقش دانشگاه‌ها در این رابطه و همچنین با توجه به تغییر و تحولات وسیعی که در عرصه فناوری اطلاعات و ارتباطات و گسترش رسانه‌های جهانی چون رایانه‌ها، ماهواره‌ها، اینترنت و غیره روی داده است، ویژگی خاص این دوره از این جهت مهم است که شکل‌گیری جامعه اطلاعاتی و فراهم شدن امکان نزدیکی و مجاورت فرهنگی و ترویج ارزش‌های جهان‌شمول توسط صاحبان رسانه، از

حبيب رائی تهرانی
دانشجوی دکتری علوم ارتباطات، دانشگاه
علامه طباطبائی

تاریخ جوامع انسانی تاکنون سه موج یا انقلاب عمده را پشت سر نهاده است. موج اول، انقلاب کشاورزی بود که ساختار تغذیه بشر را متحول نمود. موج دوم یا عصر مدرنیته، حاصل انقلاب صنعتی است که ساختار تولید انرژی را متحول ساخته و موج سوم یا عصر پسامدرنیته، انقلاب اطلاعاتی است که جامعه اطلاعاتی را به وجود آورده است. منظور از جامعه اطلاعاتی، جامعه‌ای است که در آن کیفیت زندگی به گونه‌ای فزاینده به اطلاعات و ارتباطات بستگی

گذشته و تجدیدحیات جامعه ایفا می کند و بنیان های فرهنگی جامعه را استحکام می بخشد. بدین ترتیب، زمینه مناسب برای پاسداری آگاهانه و منطقی از فرهنگ خودی و برخورد هوشیارانه و اندیشمندانه با فرهنگ بیگانه را فراهم آورد.

علم و دانش با ویژگی فرازمانی و فرامکانی آن بستر مناسبی برای رسیدن به فهم مشترک بین المللی و بین فرهنگی است. دانشگاه علاوه بر آنکه تولیدکننده علم و دانش و فرهنگ است و به سبب داشتن عناصر انسانی فرهیخته، رسانه فرهنگی نیز هست. تاریخ نشان داده است که به رغم تفاوت ها و حتی تضادهای سیاسی و حاکمیت دولت ها، در تعیین روابط میان ملت ها، عالمان و فرهیختگان، همواره از دریچه علم، روزنه ای به بیرون و ارتباط با سایر جوامع گشوده است. لذا، دانشگاه ها و حوزه آموزش عالی با افزایش تعاملات و ارتباطات بین المللی، زمینه تعامل دوسویه و نزدیکی اندیشه ها و ایجاد فرصتی برای بازشناسی فرهنگ ها را فراهم می کند. تبادل استاد و دانشجو، برگزاری همایش ها و جشنواره های علمی و فرهنگی دانشجویی و توسعه همکاری های علمی و تحقیقاتی مشترک، در ایجاد هم افزایی فکری، علمی و فرهنگی مؤثر است.

می تواند مدل های مختلفی داشته باشد. اما تاکنون سه مدل دانشگاه بین المللی شناخته شده است: مدل نخست دانشگاه های کلاسیک؛ یعنی مدلی که در ایران وجود دارد، و با ورود عنصر بین المللی مثل دانشجو یا استاد خارجی، به دانشگاه شکل می گیرد؛ مدل دوم، مدل های آموزش از راه دور مبتنی بر رسانه هایی چون ماهواره ها هستند، مانند دانشگاه های بزرگ جهان که در کشورهای حاشیه خلیج فارس، شعب مختلفی دارند. مدل سوم دانشگاه های مشترک است، بدین صورت که چند مؤسسه پژوهشی و دانشگاهی از کشورهای مختلف دانشگاهی مشترک تأسیس می کنند.

همکاری های علمی بین المللی می تواند به توسعه فرهنگ ملی کشورها کمک کند، اما از سوی دیگر، نزدیکی و مبادلات فرهنگی بین کشورها مکان تقلید کورکورانه از ارزش ها و الگوهای وارداتی را نیز به همراه دارد. بهترین گزینه تعامل دوسویه و خلق مفاهیم و ارزش های نو از درون سنن و باورهای بومی است.

در همین رابطه، دانشگاه نقشی اساسی در توسعه و اعتلای فرهنگی جامعه، غنابخشی به فرهنگ عمومی برای رشد و توسعه فرهنگ علمی، حفظ، انتقال و بازاندیشی سنت ها و میراث فرهنگی

است. هر جامعه ای برای رسیدن به توسعه باید در بستر فرهنگی خود رشد کند. یکی از ملاحظات مهمی که در سیاست گذاری های فرهنگی دانشگاه باید مورد توجه قرار گیرد، از بین بردن گسست فرهنگی و توسعه روابط بین المللی با سایر دانشگاه ها و مراکز علمی و پژوهشی جهان بر اساس روابط دوسویه است.

فرآیند بین المللی شدن انگیزه و «محرک آکادمیک» هم دارد که بیانگر رشد و توسعه تحقیقات و چشم انداز آکادمیک است. محرک دیگری نیز هست که معمولاً مورد غفلت واقع می شود و آن محرک اجتماعی - فرهنگی است؛ یعنی دانشگاه بین المللی را با هدف توسعه فرهنگی و اجتماعی، همچنین با هدف توسعه درک و شناخت بین فرهنگی در میان شهروندان تأسیس کنیم.

همچنین بین المللی شدن آموزش های دانشگاهی فرآیندی تاریخی و نیازمند برنامه ریزی جهت ایجاد توسعه ای پایدار است؛ یعنی خصلتی نیست که آن را تأسیس کنیم و سپس به طور خودکار بیاید کارش را انجام دهد، بلکه فرآیندی است که به شدت زمینه مند و تاریخی و همواره مستلزم بازاندیشی است.

مفهوم بین المللی شدن در بستر کشورهای مختلف، معانی گوناگونی دارد و

Per Bregengaard

نظام تربیت معلم دانمارک

آنچه در پی می‌خوانید، ترجمه مقاله‌ای است از یک دبیر بازنشسته دانمارکی به اسم پیر برینگنارد که کتاب‌های متعددی در مورد سیاست مدرسه، تدریس و غیره نوشته است. ایشان سال‌ها عضو شورای شهر و مسئول تعلیم و تربیت جوانان در شهر کپنهاگ بوده‌اند و هم اکنون مشاور در شورای ملی تعلیم و تربیت وزارت آموزش و پرورش دانمارک هستند.

مترجم: مهرناز احمدی

رئیس دفتر معاونت دانشجویی دانشگاه فرهنگیان

دبیرستان دروازه ورود به دانشگاه و دانشکده است. خیلی از جوانان برای کار، سفر، گذراندن واحدی در یک دبیرستان محلی، قبل از اینکه تحصیلات نهایی‌شان را شروع کنند، یک تا دو سال فرصت مطالعاتی می‌گیرند.

ویژگی‌های متعارف نظام تربیت معلم:

هم مدرسه‌ها و هم نظام تربیت معلم باید دارای برخی ویژگی‌های متعارفی باشند. برنامه‌های درسی وزارت آموزش و پرورش کلی و مختصر و بدون جزئیات است. برای یک درس، قابلیت‌ها، دامنه مهارت‌ها و دانش به طور مختصر تعریف شده‌اند. برنامه‌های درسی برای درس زبان انگلیسی در دبستان (اجباری از پایه ۱ تا ۱۰) ۴ تا ۵ صفحه است و برای دبیرستان ۴ صفحه است. بدین معنی که معلمان تا حد زیادی در برنامه ریزی و اجرای تدریس از تعهد و آزادی برخوردار هستند. انتخاب کتاب‌های درسی از بازار با تصمیم‌گیری مدرسه و معلم است. معمولاً گروهی از معلمان هستند که کتاب را خریداری می‌کنند. کتاب‌ها به صورت رایگان به دانش آموزان دبستان و دبیرستان قرض

(پایه صفر). این پایه توسط معلمان که تحصیل کرده علوم اجتماعی هستند، اداره می‌شود. دبستان از پایه یک تا ۹ یا ۱۰ ادامه پیدا می‌کند. به طور معمول، بچه به پایه ای از ۰ تا ۹ تعلق می‌گیرد. بسیاری از معلمان در آموزش به بچه‌های کوچک یا بزرگ‌تر تخصص دارند. معلمان همه درس‌ها را تدریس نمی‌کنند، تخصص‌های خاصی وجود دارد.

مدرسه ابتدایی تا پایه نهم اجباری است. دانش آموزان با اخذ مدرک این دوران را به اتمام می‌رسانند. حدود ۹۵ درصد از جوانان بعد از دبستان به دوره تحصیلی جوانان راه پیدا می‌کنند. مشکلی در رابطه با ترک تحصیلی‌ها وجود دارد. تنها حدود ۸۵ درصد از آن‌ها دوره آموزشی جوانان را به اتمام می‌رسانند.

حدود ۷۰ درصد بعد از پایه ۹ یا ۱۰ وارد دبیرستان می‌شوند. بعضی درس‌ها اجباری و مابقی انتخابی هستند: علوم طبیعی، علوم زیستی، علوم اجتماعی، زبان‌های خارجه و غیره. بعضی دانش آموزان نیز به مدارس مختلف فنی و حرفه ای می‌روند. معمولاً دبیرستان سه سال به طول می‌انجامد و با اخذ مدرک پایان می‌پذیرد. اکنون جوانان ۱۸ تا ۲۰ سال سن دارند.

سه نوع تربیت معلم در دانمارک وجود دارد: ۱) تربیت اجتماعی پیش از دبستان، فعالیت‌های اوقات فراغت، باشگاه‌های ورزشی و غیره ۲) تربیت معلم مختص آموزگار مقطع ابتدایی ۳. تربیت دبیر دبیرستان‌ها. نظام تربیت معلم همچون نظام آموزشی در دانمارک پیچیده است. قصد من این است که مطلب را ساده کنم و با مقدمه ای از نظام تعلیم و تربیت در دانمارک آغاز می‌کنم.

نظام تعلیم و تربیت

تقریباً همه والدین، زنان به همراه مردان خارج از خانه کار می‌کنند یا درس می‌خوانند. در نتیجه، تقریباً تمام بچه‌ها در مراکز پیش دبستانی شرکت می‌کنند: شیرخوارگاه‌ها و مهدکودک‌ها (۱ تا ۶ سال). هیچ آموزش سنتی وجود ندارد. تمرکز بر پیشرفت زبان بچه‌ها، نگرش اجتماعی، حس کنجکاوی، دانش، اعمال حرکتی و غیره است. بازی‌ها، گردش‌ها و سایر فعالیت‌ها محوری هستند. زمانی که بچه ۶ ساله می‌شود، دبستان را آغاز می‌کند. اولین سال دبستان نوعی پیش دبستانی در داخل مدرسه است

داده می‌شود. در تربیت معلم فقط آموزش رایگان است و کتاب‌ها رایگان نیستند. اما لطفاً توجه کنید: معلم‌ها در تصمیم‌گیری‌ها تنها نیستند! آن‌ها به نوعی هماهنگ‌کننده‌های مطالبات افرادی دیگر هستند: والدین، دانش‌آموزان، همکاران و غیره.

چرا چنین نظامی در دانمارک داریم؟

جواب ۱: تمام کلاس‌ها و دانش‌آموزان یکسان نیستند. ما باید در آموزش‌ها تفاوت قائل شویم تا همه دانش‌آموزان بتوانند بهترین نتیجه ممکن را به دست آورند. همه طرح‌های تدریس با تحلیل یا ارزیابی از گذشته و موقعیت شکل می‌گیرند. امروزه تدریس نظم یافته تر شده است با کار گروهی معلمان که کلاس و درس مشترک دارند و به همدیگر کمک می‌کنند و مشوق هم هستند.

جواب ۲: گفتگوی دموکراتیک پایه و اساس تعلیم و تربیت و جامعه در دانمارک است. در پیش دبستان‌ها و دبستان‌ها والدین اکثریت اعضای شوراها را تشکیل می‌دهند. شوراها بر اصول کلی آموزش و فعالیت‌ها و اولویت‌های در نظر گرفته شده در بودجه نقش دارند. آن‌ها می‌توانند برنامه‌های خاصی برای مدرسه در جهت جهانی شدن در نظر بگیرند، به عنوان مثال در اولویت قرار دادن موسیقی یا فعالیت‌های آموزشی خارج از مدرسه و غیره. در هر دبستانی یا دبیرستانی یا مرکز تربیت معلم شورای مشورتی معلمی و دانش‌آموزی وجود دارد. در مدارس ابتدایی ۱ تا ۲ بار در سال جلسات سه جانبه بین کودک، والدین و معلم مسئول درباره یادگیری، شرایط و فضای کلاس و هرچیزی که در روند بهبود آموزش مؤثر باشد، برگزار می‌شود. در دبیرستان‌ها هر معلمی به همراه کلاس باید تدریس را ارزیابی کند و در مورد برنامه‌های آتی گفتگویی داشته باشند. حداقل معلم باید یک بار در سال با یک دانش‌آموز خاص گفتگویی داشته باشد برای ارزیابی تدریس، نتایج و هر آنچه که برای عملکرد بهتر لازم است، به آن توجه شود. در مراکز تربیت

معلم فعالیت‌ها مشابهی وجود دارد. جواب ۳: گفتگوها و چارچوب‌های نسبتاً آزاد تدریس و تصمیم‌گیری محلی در همه انواع تعلیم و تربیت تنها به خاطر ارزش‌های دموکراتیک نیستند، بلکه به خاطر ایجاد تعهد و انگیزه هستند. معلم یا نهادهای آموزشی تنها مسئول موفقیت‌ها یا کمبودها نیستند. ما همه به یک اندازه مسئولیم: دانش‌آموزان، والدین، معلمان و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت. ما باید بدانیم که اثربخشی ایجاد انگیزه می‌کند. عدم اثربخشی موجب مقاومت مخرب یا تسلیم می‌شود.

داشتن مدرکی از دانشکده یا دانشگاه به مثابه داشتن شغل نیست. شما باید در مدرسه تقاضای کار دهید. از اختیارات مدرسه است که معلم‌هایش را استخدام یا اخراج کند.

تربیت معلم

تربیت معلم همواره باید تا حدودی بازتاب نظام مدرسه باشد. ما می‌دانیم که تربیت معلم نقشی در تغییرات و اصلاحات مدارس دارد. نظام تربیت معلم دانمارک معلمان را تربیت می‌کند که درس‌های مختلفی را تدریس کنند، در توسعه توانایی‌های اجتماعی و تحصیلی دانش‌آموزان سهیم باشند و بخش فعالی از مدرسه شوند. معلمان دانمارکی باید طوری تربیت بشوند که بتوانند در راستای ویژگی‌های بالا عمل کنند. یادگیری با نشان دادن و اجرای آن در تربیت خود معلم روشی مهم در محقق ساختن آن است.

آموزش اجتماعی برای پیش از دبستان، فعالیت‌های اوقات فراغت، باشگاه‌های ورزشی و غیره مربوط به تحصیلات مقطع کارشناسی (لیسانس) است. این آموزش در دانشکده صورت می‌پذیرد و سه سال و نیم به طول می‌انجامد. بعد از سال اول دوره‌های تخصصی در رابطه با کودکان صفر تا پنج سال، بچه‌های ۵ تا ۱۸ سال و جوانان و نیازهای خاص و کارهای اجتماعی در نظر گرفته شده است. آموزش ترکیبی از دانش نظری و عملی است که به صورت کارآموزی در مهد کودک یا مدرسه

و غیره تجربه می‌شود. پروژه پایانی در دوره کارشناسی مقاله ای کتبی است که نقطه آغازش در تجربه عملی است. مقاله در امتحانی شفاهی مورد دفاع قرار خواهد گرفت.

تربیت معلم مخصوص معلم دبستان در مقطع کارشناسی است. در دانشکده صورت می‌پذیرد و ۴ سال برایش در نظر گرفته شده است. آموزش ترکیبی از دانش نظری و تجربه‌های عملی است. در طی آموزش دوره‌هایی از تجربه عملی در مدرسه وجود دارد. دانشجویان در برخی از رشته‌ها تحصیل می‌کنند. تدریس در آن رشته‌ها ترکیبی از بخش علمی رشته و درس مدرسه است. در آموزش، تخصص فردی ویژه ای وجود دارد که به انتخاب واحدهای مختلف توسط دانشجویان بستگی دارد. پروژه کارشناسی در پایان این دوره تحصیلی مقاله ای کتبی است که به صورت شفاهی از آن دفاع می‌شود.

تربیت معلم برای تدریس در دبیرستان‌ها مستلزم آموزش دیدن در دانشگاه‌ها در دو رشته علمی است. یکی سطح کارشناسی ارشد (فوق لیسانس) به مدت ۴ سال است. دیگری معمولاً در مقطع کارشناسی به مدت ۲ سال است. در دانشگاه معمولاً آماده سازی برای معلم شدن وجود ندارد و بخشی از آموزش دانشگاه نیست. پس از به کار گرفته شدن در یکی از دبیرستان‌ها یک سال با دریافت حقوق به عنوان معلم آموزش می‌بینند. در این سال، شما کلاس‌ها و درس‌های خودتان را دارید. شما درس‌های معلم‌های با تجربه را در کلاس‌هایشان مشاهده می‌کنید و در همان کلاس‌ها و تحت نظارت تمرین می‌کنید. تبادل نظر بین معلم‌های جدید و با تجربه صورت می‌پذیرد. علاوه بر حضور داشتن در مدرسه درس‌های مختصری راجع به نظریه‌های تدریس و دو رشته علمی نیز در برنامه آموزشی قرار دارد. در پایان تحصیل شما باید یک مقاله کم حجم تر بنویسید و امتحانی از تدریس معلم جدید گرفته می‌شود. شما به مدرک نیاز دارید تا بتوانید در کسوت معلم کار خود را ادامه دهید.

روایت سفر مدیران دانشگاه فرهنگیان به ناگویای ژاپن

دکتر سید احمد کسانیان
مدیر دانشگاه فرهنگیان در استان مازندران

و در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری دانشجو تربیت می‌کند. دانشگاه ت. م. آیچی در شهر کاریا واقع شده است و در شهرهای اوکازاکی و ناگویا مدرسه وابسته دارد. مساحت عرصه دانشگاه و مدارس وابسته ۶۴ هکتار و مساحت اعیان آن‌ها بیش از ۱۳۳۰۰۰ متر است و در رشته‌های آموزش استثنایی، تربیت بدنی، روانشناسی بالینی و تربیتی، آموزش زبان ژاپنی، آموزش زبان انگلیسی، آموزش علوم اجتماعی، آموزش ریاضیات، آموزش علوم تجربی، آموزش هنر، موسیقی و هنرهای زیبا دانشجو دارد. این دانشگاه در زمینه‌های علوم طبیعی، علوم انسانی و اجتماعی، علوم تربیتی و علوم و هنرهای خلاق سازمان پژوهشی هم دارد. برنامه‌های سفر شش روزه ما به بازدید، گفتگو با مسئولین، امضای تفاهمنامه همکاری با دانشگاه ت. م. آیچی و مدارس وابسته به آن خلاصه می‌شود. البته دیداری هم از دانشگاه ناگویا در زمان حضورمان در ژاپن داشتیم که به همت جناب آقای دکتر سرکار آرائی، استاد ایرانی آن دانشگاه میسر شد.

□ امضای تفاهم نامه همکاری بین دانشگاه فرهنگیان ایران و دانشگاه آیچی ژاپن

امضای تفاهم نامه همکاری و دیدار با مسئولین دانشگاه همان طور که انتظار می‌رفت، طبق برنامه اعلام شده و با نظم و وقت‌شناسی تحسین برانگیز ژاپنی انجام شد. ساعت ده صبح روز سه شنبه سیزدهم تیر ماه بود که طبق برنامه ریزی قبلی خانم آنکه، نماینده دانشگاه ت. م. آیچی با اتومبیل به هتل محل اقامت ما آمد تا برای شرکت در مراسم امضای تفاهم نامه همکاری که طبق برنامه ریزی برای ساعت ۱۰:۳۰ پیش بینی شده بود، ما را به دانشگاه ببرد. مسیر سرسبز و زیبای بین هتل و دانشگاه با سؤال و جواب‌هایی بین ما و ایشان در مورد ژاپن و دانشگاه و مدارس وابسته به آن سریع تر از انتظار طی شد و چند دقیقه قبل از شروع برنامه به محل امضای تفاهم نامه، دانشگاه، رسیدیم. خانم رئیس، چند تن از معاونین و اعضای هیئت امنای دانشگاه طرف ژاپنی مراسم بودند و تفاهم نامه پس از صحبت مقدماتی رؤسای دو دانشگاه و معرفی اعضای گروه‌های ایرانی و ژاپنی در حضور آن‌ها به امضای جناب آقای دکتر محمود مهرمحمدی، سرپرست دانشگاه فرهنگیان و سرکار خانم هیتومی گوتو، رئیس دانشگاه تربیت معلم ژاپن رسید.

رئیس دانشگاه تربیت معلم آیچی ژاپن و سرپرست دانشگاه

در راستای گسترش زمینه‌های تعامل و ارتباط سازنده با دانشگاه‌های تربیت معلم سایر کشورهای جهان و به همت مدیریت همکاری‌های علمی بین‌المللی دانشگاه فرهنگیان هیئتی شش نفره متشکل از مدیران این دانشگاه به ریاست جناب آقای دکتر محمود مهر محمدی، سرپرست محترم دانشگاه به استان آیچی ژاپن سفر کردند. در اجلاس سراسری مدیران استانی دانشگاه در تابستان ۱۳۹۵ در تبریز بود که به قید قرعه ترکیب هیئت اعزامی مشخص شد. آقای دکتر ساکی معاون پژوهشی و فناوری دانشگاه و آقایان دکتر ضیایی، دکتر کسانیان، دکتر یوسفی و دکتر زارعی رضایی مدیران دانشگاه فرهنگیان در استان‌های هرمزگان، مازندران، قزوین و قم همراهان جناب آقای دکتر مهرمحمدی در سفر به ناگویای ژاپن شدند.

کمی کمتر از یک سال بعد از مشخص شدن ترکیب تیم اعزامی به ژاپن و در ساعات پایانی عصرداغ روز یک شنبه یازدهم تیر ۱۳۹۶ سفرمان از فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) تهران شروع شد. پرواز دوازده ساعته شرکت هواپیمایی تای ایرلاینز از تهران به بانکوک و از آنجا به ناگویا ما را به فرودگاه چهارمین شهر بزرگ مجمع الجزایری رساند که اگرچه خاک کم وسعتش در حلقه آب‌های اقیانوس آرام محدود مانده است، نامش خیلی آنسوتر از آب‌های اقیانوس به نیکی برده می‌شود. در این سفر کوتاه که مقدمه نسبتاً طولانی داشت، فرصت به اندازه ای فراخ نبود که به جنبه‌های مختلف نظام تعلیم و تربیت و تربیت معلم ژاپن بپردازیم و شنیده‌ها را با دیده‌ها تطبیق دهیم. اما در همین مجال اندک برش‌هایی از زندگی اجتماعی و نظام آموزش و پرورش و تربیت معلم ژاپن به دست آمد که شاید شرح مختصر آن‌ها خالی از لطف نباشد.

شاید شایسته باشد در همین ابتدا از اهداف سفر بگویم و ویژگی‌های دانشگاه‌ها و مدارس بازدید شده را توصیف نمایم. هدف از این سفر شش روزه بازدید از دانشگاه تربیت معلم آیچی و مدارس وابسته به آن در ایالت آیچی ژاپن بود که مقدماتش ماه‌ها قبل با سخت‌کوشی و همت والای جناب آقای دکتر دوردی نژاد، مدیر همکاری‌های علمی بین‌المللی دانشگاه فرهنگیان و با مساعدت دکتر محمدرضا سرکار آرائی، استاد ایرانی دانشگاه ناگویای ژاپن تمهید شده بود. یکی دیگر از اهداف سفر امضای تفاهم نامه همکاری با دانشگاه تربیت معلم آیچی ژاپن بود. شاید لازم باشد بگویم که بنده در تمام بخش‌های گزارش مجبورم عبارت تربیت معلم را در بین دو کلمه دانشگاه آیچی بیاورم و این به آن علت است که در ایالت آیچی دانشگاه دیگری به نام دانشگاه آیچی وجود دارد که کاملاً با دانشگاه تربیت معلم آیچی فرق دارد.

دانشگاه تربیت معلم آیچی ژاپن یکی از یازده دانشگاه تربیت معلم در ژاپن است که با قدمت بیش از یکصد و چهل سال در حال حاضر حدود ۴۰۰۰ دانشجو دارد

را به عهده داشت، باعث شد که ما به درک مفاهیم موجود در سخنان دکتر مهرمحمدی توسط حضار زیاد امیدوار باشیم.

□ بازدید از قسمت‌های مختلف دانشگاه ت. م. آیچی

بعد از ظهر روز سه شنبه فرصتی برای بازدید از بخش‌های مختلف دانشگاه پیش بینی شده بود. اولین چیزی که به محض ورود به محوطه دانشگاه جلب توجه می کرد، نظافت و آراستگی غبطه برانگیز همه ساختمان‌ها و خیابان‌های دانشگاه چند ده هکتاری تربیت معلم آیچی ژاپن بود.

نظافت و آراستگی محیط به حدی بود که گویی صدها انسان خوش سلیقه و مسئولیت شناس هر روز با تمام وجود وقت می گذاشتند تا خیابان‌ها و چمن‌ها و بیرون و درون ساختمان‌ها را آراسته کنند. این در حالی بود که این دانشگاه مثل همه دانشگاه‌ها و مدارس ژاپن حتی یک نیروی خدماتی هم نداشت. اساساً در ژاپن نظافت مدرسه به عهده دانش آموزان و معلمان و در دانشگاه‌ها هم نظافت به عهده دانشجویان و کارکنان است. از یکی از افراد همراه در بازدیدها سؤال کردیم راز این همه تمیزی و آراستگی در همه ارکان و مناطق این کشور چیست؟ چگونه است که شما حتی در اطراف جاده‌های بین شهری اثری از یک زباله کوچک هم نمی بینید؟ پاسخش خیلی برایمان تأمل برانگیز بود. گفت: «وقتی صد و بیست و هشت میلیون ژاپنی هر روز و هر ساعت مشغول نظافت و آراسته نگه داشتن خانه و خوابگاه و محل کار خود باشند، دستیابی به این سطح از نظافت سخت نیست. اینجا همه مردم به نظافت مشغول اند. این را در مدرسه تمرین می کنند و در جامعه هر روز اجرا می کنند.»

می گویند وقتی دانش آموزان ژاپنی به مدرسه می روند، مدرسه در همان ابتدا یکی دو نکته مهم را با آن‌ها مطرح می کند. به آن‌ها می گوید که ژاپن مجمع الجزایری است در احاطه آب‌های اقیانوس آرام، فاقد نفت و گاز و سایر منابع زیر زمینی و برخوردار از محدوده اندکی از زمین‌های حاصلخیز موجود در جهان که باید قدرش شناخته شود. نگهداشت جنگل و زمین و دریا به عنوان پیش نیاز بقا در یک مجمع الجزایر تأکید می شود. به آن‌ها گفته می شود ژاپن برای جبران همه نداشته های طبیعی اش چشم امیدش به نیروی انسانی کارآمد، مسئولیت پذیر، اخلاقی و متعهد دوخته شده است. به آن‌ها گفته می شود ما مردمانی هستیم که به علت وافر نبودن منابع و امکانات طبیعی، زیاد امکان خطا و اتلاف نداریم و باید بهرورانه و مسئولانه از منابع محدود در اختیار برای خود و نسل‌های آینده استفاده کنیم. به آن‌ها می گویند محیط زیست ما محدود و در محاصره آب است. این حرف‌ها را به دانش آموزان می گویند و بعد معتقدانه و مصرانه آن را در مدرسه و دانشگاه عملیاتی می کنند. ژاپنی‌ها ظرفیت مدرسه را بهترین ظرفیت

فرهنگیان در حال امضای تفاهنامه

تنها عاملی که کمی از سرعت روند امور در زمان امضای تفاه نامه کم می کرد، انگلیسی بسیار ضعیف مسئولان دانشگاه ت. م. آیچی و انگلیسی نه چندان قوی مترجم آن‌ها بود. بقیه کارها به خوبی پیش رفت و دو دانشگاه متعهد شدند به مدت پنج سال در زمینه تبادل دانشجو، تبادل اعضای هیئت علمی و غیر هیئت علمی، برگزاری کارگاه‌های آموزشی، برگزاری همایش‌ها و کنفرانس‌های علمی و انتشار آثار پژوهشی مشترک با هم همکاری کنند. بعد از امضای تفاه نامه، مراسم ضیافت ناهاری بود که از طرف خانم رئیس دانشگاه به افتخار هیئت ایرانی ترتیب داده شده بود. خبری از چیدن ظرف‌های آنچنانی و آوردن و بردن غذا و نوشیدنی که معمولاً در فرهنگ ایرانی چند دقیقه ای طول می کشد، نبود. همه ماجرا در باز کردن ظروفی که به ظروف سوهان قم شباهت داشتند و دیدن چند نوع غذای نیمه سرد داخل آن‌ها خلاصه می شد که آشناترین قلم محتوای آن برنجی بود که شبیه یک توده به هم چسبیده بود. بقیه اقلام نه اسم و نه مزه آشنایی داشتند. نیاز به گفتن نیست که مزه غذایی که بوی ماهی خام می داد، به مذاق ما خوش نیامد. برای این که احترام میزبان را حفظ کرده باشیم، با زحمت فراوان از غذای ناآشنا و غیر دلچسب خوردیم و کمی هم تعریف کردیم. این بود ضیافت ناهاری که ما را تا شام نمی رساند. اما حالا در روز دوم اقامت‌مان در ژاپن دستان آمده بود که زیاد روی لذت غذاخوردن در اینجا نباید حساب می کردیم. برنامه بعدی اقامه نماز ظهر و عصر بود و بعد هم سخنرانی دکتر مهرمحمدی در جمع اعضای هیئت علمی و هیئت رئیسه دانشگاه.

خانمی که مسئولیت هماهنگ کردن برنامه‌های هیئت ایرانی و راهنمایی ما را به عهده داشت، شخصی به نام خانم «آنکه» بود که در دانشگاه در رشته اقتصاد درس خوانده بود و کارمند بخش بین الملل دانشگاه بود. چون شخصاً به زبان انگلیسی علاقمند بود و وقت گذاشته بود، انگلیسی اش از همه ژاپنی‌هایی که ما در این چند روز اقامت‌مان در ژاپن دیدیم، بهتر بود. حتی از مترجم مراسم امضای تفاه نامه که استاد زبان انگلیسی دانشگاه آیچی هم بود، بهتر و روان تر صحبت می کرد. این خانم نمونه یک فرد ژاپنی بود که ما سال‌ها توصیفشان را شنیده بودیم: بسیار مسئولیت شناس، با وجدان، حساس، وقت شناس و مؤدب! از فرط مسئولیت شناسی صدای اذان را دانلود کرده بود و گوشی موبایلش را طوری تنظیم کرده بود که رأس ساعت شرعی ظهر اذان پخش می کرد و خیلی هم حساس بود که بین ساعت ۱۲ الی ۱۳ که بنابر تحقیقاتش وقت ادای نماز ما مهمانان مسلمانش بود، ما را جایی ببرد که در آن نمازخانه وجود داشته باشد. ظهر سه شنبه در اتاقی بسیار تمیز و نظیف که مثل همه جای شهر و دانشگاه مرتب و نظیف بود، نماز خواندیم و بعد وارد سالنی شدیم که جناب آقای دکتر مهرمحمدی قرار بود در آنجا سخنرانی کنند.

□ سخنرانی جناب آقای دکتر مهرمحمدی با موضوع معلم به مثابه یک هنرمند

جناب آقای دکتر مهرمحمدی سرپرست محترم دانشگاه فرهنگیان در جمع اعضای هیئت علمی، اعضای هیئت رئیسه و هیئت امنای دانشگاه ت. م. ژاپن به زبان انگلیسی شیوا و روان در خصوص معلم به مثابه یک هنرمند سخنرانی کردند. از آنجایی که انگلیسی صحبت کردن در ژاپن پدیده کمیاب و غریبی است و حتی در دانشگاه‌ها هم کمتر کسی می تواند انگلیسی صحبت کند، سخنرانی ایشان برای حضار ترجمه می شد. اما این که مترجم نه چندان ماهر دانشگاه مسئولیت ترجمه این سخنرانی آکادمیک

«وقتی صد و بیست و هشت میلیون ژاپنی هر روز و هر ساعت مشغول نظافت و آراسته نگه داشتن خانه و خوابگاه و محل کار خود باشند، دستیابی به این سطح از نظافت سخت نیست. اینجا همه مردم به نظافت مشغول اند. این را در مدرسه تمرین می کنند و در جامعه هر روز اجرا می کنند.»

**شاید یکی از جلوه‌های عملیاتی
شدن تفاهم نامه امضا شده بین
دو دانشگاه ایرانی و ژاپنی حضور
دانشجویان ایرانی در
این خوابگاه در سال‌های
آینده باشد.**

این سطل‌ها به نظرم کتاب‌های حفاظت از محیط زیست بودند که به هر دانشجو روزانه ده‌ها بار یاد آوری می‌کردند که زمین محدود ژاپن طاقت تحمل قوطی‌ها، کاغذ و شیشه‌های مخلوط شده با زباله را ندارد. این‌ها نشان می‌دادند که موضوع بازیافت را نباید به کتاب‌ها و شعارها محدود کرد. شاید در گشت و گذار چند روزه مان در ژاپن بیش از یکصد سطل تفکیک مواد بازیافت شونده به رنگ‌ها و جنس‌ها و شکل‌های مختلف و جذاب در هر طبقه از هر

ساختمان مدرسه و دانشگاه دیدیم.

بازدید می‌کردیم از خوابگاه دانشجویان خارجی شاغل به تحصیل در دانشگاه آیچی داشتیم که در قالب طرح تبادل دانشجو از کشورهای آلمان، چین، اندونزی و چند کشور دیگر به دانشگاه ت. م. آیچی آمده بودند. شاید یکی از جلوه‌های عملیاتی شدن تفاهم نامه امضا شده بین دو دانشگاه ایرانی و ژاپنی حضور دانشجویان ایرانی در این خوابگاه در سال‌های آینده باشد. این دانشجویان در اتاق‌های تک نفره اقامت داشتند و حدود شش ماه الی یک سال از سنوات تحصیلی‌شان را با بورس دولت ژاپن در دانشگاه ت. م. آیچی درس می‌خواندند. با بعضی از آن‌ها صحبت دوستانه ای در خوابگاه داشتیم. از اقامتشان در ژاپن راضی بودند و تجربه حضورشان در یک دانشگاه ژاپنی را بسیار ارزشمند توصیف می‌کردند.

در ادامه بازدید از بخش‌های مختلف دانشگاه به ساختمانی رسیدیم که مشابه آن را در دانشگاه فرهنگیان ایران نداریم و آن مرکزی بود که دانشگاه تأسیس کرده بود تا به دانش آموختگان خود برای موفقیت در آزمون‌های سخت و نفس گیر صلاحیت معلمی که توسط وزارت آموزش و پرورش برگزار می‌شود، کمک کند. برایمان جالب بود در این مورد بیشتر بدانیم. حاصل پرسش‌های پرتعداد ما این شد که نشانه دیگری از عزم جدی دولت ژاپن برای تربیت نیروی انسانی کارآمدی که بتواند جبران نداشته‌های طبیعی ژاپن باشد را به چشم دیدیم. در دانشگاه تربیت معلم آیچی ژاپن که یکی از یازده دانشگاه تربیت معلم در ژاپن است، دانشجویان با پشت سر گذاشتن یک آزمون ملی و یک آزمون ویژه که توسط دانشگاه برگزار می‌شود، وارد دانشگاه تربیت معلم می‌شوند. رقابت برای ورود به دانشگاه تربیت معلم بسیار جدی است. در دانشگاه آیچی در سال گذشته از میان ۳۰۰۰ متقاضی ۹۰۰ نفر پذیرفته شدند.

و زمینه برای پرداختن به دغدغه‌های استراتژیک خود تشخیص داده‌اند.

مدرسه و دانشگاه را که مطالعه می‌کنی، تاکید و تمرکز بر این موضوعات پایه را به چشم می‌بینی. با همین رویکرد و باور، ژاپنی که بعد از جنگ جهانی دوم از خاکستر خود بلند شد، از لابلای هزاران زلزله و چند ده سونامی و چند صد طوفان خود را به جایگاه ابرومند قطب اقتصادی و صنعتی دنیا رساند. حالا دیگر خیلی‌ها از ژاپن می‌گویند. یکی از سخت‌کوشی

و بلند همتی ژاپنی‌ها می‌گوید، دیگری به نظافت و آراستگی تحسین برانگیز کوچه و خیابان و کوی و برزن ژاپن غبطه می‌خورد. عده ای از پدیده انحصاری «کار میری» به معنی از فرط کار مردن در ژاپن حرف می‌زنند و برخی هم محسور و شیفته کیفیت بالای محصولات صنعتی و الکترونیکی ژاپن هستند و آن را به وجدان کاری و مسئولیت‌شناسی ژاپنی‌ها نسبت می‌دهند. بالاخره، توصیف ژاپن به گونه ای است که خیلی‌ها دوست دارند از آن دیدن کنند.

این‌ها را گفتیم تا با این مقدمه بگویم توجه بنده و اعضای گروه اعزامی در این سفر و در بازدیدها به چیزهای جالبی از این دست جلب می‌شد که ریشه و اساس آن‌ها را در همین گزاره‌های مطرح شده در بالا و اهتمام مدرسه در عملیاتی کردن و نهادینه کردن آنها در مدرسه و دانشگاه می‌دیدیم.

نظافتی که در وجب به وجب سرزمین خورشید دیدیم، درسی بود که مدرسه‌ها موفق شدند به همه یکصد و بیست و هشت میلیون ژاپنی بدهند و این باور را در آن‌ها نهادینه کنند که محیط زیست کشور کم وسعتی مثل ژاپن که یک چهارم ایران ما وسعت دارد و بیش از یک ونیم برابر ما جمعیت آنقدر مهم است که تمرکز اصلی مدرسه باید بر حفظ آن باشد. و این توفیق را شما در جای جای ژاپن به صورت روزانه و ساعتی به چشم می‌بینید. البته باید گفت که نظافت ژاپن در تلفیق با آراستگی و سلیقه مردمان این کشور جلوه ای مضاعف داشت. در هیچ جای شهرهایی که در ایالت آیچی بازدید کردیم، ساختمانی ندیدیم که نمای نیمه کاره یا رها شده داشته باشد. نظافت و مهم تر از آن مراقبت از محیط زیست را مدرسه در دستور کارش قرار داد و موفق به نهادینه کردنش شد. دیگر لازم نیست در ژاپن استانداردها و مدیرکل محیط زیست استان و همه مدیران عضو شورای اداری استان در هفته محیط زیست جلیقه مخصوص به تن کنند و به صورت نمادین و برای جلب توجه جامعه به موضوع حفظ محیط زیست در کنار جاده‌ها مشغول جمع آوری زباله‌های پرحجم شوند. چون مدرسه باور دارد که حفظ محیط زیست در کشور کم وسعت و نسبتاً پرجمعیت ژاپن ارزش حیاتی دارد. نتیجه‌اش می‌شود کشوری که با کمترین هزینه و کمترین تبلیغات تلویزیونی و کمترین تعداد کارگران شهرداری و کمترین مشکل محل دفن زباله و با مسوولیت شهروندانش از اتاق کار و کلاس درس گرفته تا دل جنگل‌ها و نوک قله کوه‌ها نظافت محیط زیست را تضمین کند. البته درس مسوولیت‌شناسی مستتر در این ماجرا زیاد احتیاج به توضیح ندارد. همین طور که در محوطه قدم می‌زدیم و وارد ساختمان‌ها می‌شدیم و از آن‌ها خارج می‌شدیم، توجهمان به وجود سطل‌های زیبا و متنوع مواد بازیافتی در هر طبقه از هر ساختمان جلب شد.

جامعه در هر شغلی که قرار باشد خدمت کنند، باید از یک سری اصول اخلاقی و انسانی و فرهنگی و اجتماعی بهره مند باشند که همه آن‌ها در بستر مدرسه و فرهنگ عمومی جامعه در آن‌ها ایجاد می‌شود. پرورش نیروی انسانی مسئولیت شناس، میهن دوست، مبادی آداب، متعهد و سخت کوش جز وظایف مدرسه است و ما در خوابگاه دانشجویی به دنبال ایجاد آن نیستیم.

در اثنای بازدیدمان از محوطه دانشگاه گروهی دانش آموز که برای آشنایی با دانشگاه آمده بودند را دیدیم. دانشگاه ت. م. آیچی برنامه‌های ویژه ای برای آشنایی دانش آموزان و والدین آن‌ها با دانشگاه دارد. دانشجو معلمان دانشگاه تربیت معلم آیچی یا با خود ناهار به همراه می‌آورند و یا از بوفه دانشگاه خریداری می‌کنند. دستگاه‌های فروش اتوماتیک آبمیوه که با سکه کار می‌کنند در جاهای مناسب تعبیه شده‌اند. از دیگر نقاط تمایز دانشگاه ت. م. آیچی و دانشگاه فرهنگیان این است که دانشگاه ت. م. آیچی از مقطع پیش دبستانی تا متوسطه دوم مدرسه وابسته دارد که برای تسهیل اجرای طرح کارورزی دانشگاه و زمینه سازی برای انجام فعالیت‌های پژوهشی دانشگاه در بستر مدرسه و همچنین برخورداری مدرسه از حمایت‌های پژوهشی دانشگاه تأسیس شده‌اند. این مدارس قبل از الحاق به دانشگاه وجود نداشته‌اند و توسط دانشگاه تأسیس و مدیریت می‌شوند. تمامی اعتبارات مورد نیاز مدرسه توسط دانشگاه تأمین می‌شود. کارکرد اصلی مدرسه‌های وابسته پژوهش است و لذا در حوزه معاونت پژوهشی دیده شده‌اند. در دانشگاه تربیت معلم آیچی معاونتی تحت عنوان معاونت پژوهشی و مدارس وابسته وجود دارد. جالب اینجاست که معاون فعلی پژوهش و مدارس وابسته به مدت چهار سال مدیر دبستان وابسته به دانشگاه بوده است. در کنار همه کارکردهای مدارس وابسته انجام پژوهش‌های کاربردی برای بهبود کیفیت خدمات ارائه شده در مدرسه نیز در این مدارس انجام می‌شوند.

در مدارس عادی ژاپن زبان انگلیسی از پایه پنجم و در مدارس خاص مانند مدارس وابسته به دانشگاه از پایه اول دبستان تدریس می‌شود. اما یادگیری زبان انگلیسی در ژاپن زیاد مقرون به موفقیت نبوده است. غربت زبان انگلیسی در ژاپن محدود به فروشگاه‌ها و هتل‌ها نبود و به راحتی در دانشگاه و در میان دانشجویان و دانشگاهیان هم این غربی حس می‌شد. به راحتی می‌توان ادعا کرد که پروژه آموزش زبان انگلیسی در ژاپن یک پروژه شکست خورده است. غیر از چند استاد که تحصیل کرده انگلیس و ایالات متحده آمریکا بودند و خانم «آنکه» که به گفته خودش از فرط علاقه شخصی زبان انگلیسی را یاد گرفته بود، اساتید و دانشجویان و فروشندگان فروشگاه‌های بزرگ و مسئولین پذیرش هتل از مقدماتی‌ترین سطح ارتباط به زبان انگلیسی بی بهره بودند. وقتی عدم پذیرش دلار در هتل‌ها و فروشگاه‌های بزرگ را هم دیدیم، ذهنمان رفت به سمت این فرضیه که احتمالاً غربت دلار و زبان انگلیسی یک مقاومت فرهنگی حساب شده و اعلام نشده است و نباید آن را به حساب شکست ژاپنی‌ها در این عرصه گذاشت. اما وقتی متوجه شدیم معلم کلاس انگلیسی یکی از مدارس وابسته به دانشگاه یک مرد نیوزلندی بود و اساتید دانشگاه ناگويا و آیچی نیز فرضیه مقاومت فرهنگی ما را نپذیرفتند، کمی در خصوص صحت فرضیه مان مردد شدیم. از استاد نیوزلندی در مورد علت ضعف مفرط ژاپنی‌ها در استفاده از زبان انگلیسی پرسیدیم. پاسخش مثل حضور خودش در کلاس انگلیسی تأیید کننده فرضیه

شدگان دوره چهار ساله را بدون آنکه از مزیت‌هایی مانند حقوق، بیمه، احتساب سنوات تحصیل به عنوان سنوات خدمت، معافیت از سربازی و مانند آن برخوردار باشند و تضمینی برای استخدامشان وجود داشته باشد، سپری می‌کنند. کارورزی را در مدارس وابسته به دانشگاه می‌گذرانند و بعد از دانش آموختگی و اخذ مدرک کارشناسی از دانشگاه تازه وارد مرحله رقابت جدی و نفس گیر با سایر دانش آموختگان دانشگاه‌های تربیت معلم دولتی و خصوصی کشور برای رسیدن به «گواهینامه کارکنان آموزشی» می‌شوند. از این روست که دانشگاه برای حمایت از دانشجو معلمان خود در مرحله آماده شدن برای آزمون صلاحیت‌های حرفه ای که به نوعی حفظ آبروی خود دانشگاه هم محسوب می‌شود، مرکزی تأسیس کرده است که در آن از معلمان بازنشسته به عنوان مشاور و راهنمای کاریابی دانشجویان دعوت به همکاری می‌نماید. جلسات مصاحبه شبیه سازی شده برگزار می‌نماید. آخرین آگهی‌های جذب معلم را در تابلوهای اعلانات پرتعداد این مرکز نصب می‌کند تا شاید در مسیر جذب شدن به دانشجویان کمک شود.

نکته جالب توجه در این مورد این است که علیرغم همه تلاش‌هایی که دانشجویان و دانشگاه برای موفقیت در آزمون‌های صلاحیت حرفه ای می‌کنند، فقط هفتاد درصد آنان موفق به اخذ گواهینامه می‌شوند و سی درصد باقیمانده از ورود به حرفه معلمی باز می‌مانند.

نکته جالب توجه دیگر برای ما طرز تلقی مسئولین دانشگاه از زندگی شبانه روزی دانشجومعلمان در سراهای دانشجویی بود. در داخل محوطه دانشگاه تربیت معلم آیچی دو خوابگاه پسرانه با شصت و چهار اتاق و چهار خوابگاه دخترانه با یکصد و بیست و هشت اتاق وجود داشت. در خصوص شبانه روزی بودن دانشگاه و اقامت دانشجو معلمان در خوابگاه‌ها سؤال پرسیدیم. آن دسته از دانشجویانی که از شهرهای دور می‌آیند و نیاز به حمایت دانشگاه برای اسکان دارند، در قبال پرداخت وجه در خوابگاه‌ها اقامت می‌کنند و تأکیدی بر حضور دانشجو در خوابگاه با اهدافی که دانشگاه فرهنگیان دنبال می‌کند، وجود ندارد. از اعضای هیئت رئیسه دانشگاه سؤال کردیم آیا کارکرد تربیتی و فرهنگی اقامت دانشجومعلمان در خوابگاه دانشجویی مد نظر شما نیست؟ کمی طول کشید تا منظور ما از فعالیت‌های فرهنگی اجتماعی در بستر خوابگاه را متوجه شوند. بعد از کلی توضیح و تفسیر، سؤال ما را تا حدودی متوجه شدند و در پاسخ گفتند کار فرهنگی و اجتماعی مد نظر شما برای معلمان از همان ابتدای ورود آن‌ها به مدرسه و در بستر فرهنگ عمومی جامعه انجام می‌شود. این گونه نیست که این ویژگی‌ها را فقط برای معلمان لازم بدانیم. همه افراد

بزرگ دارند و آنچه در درون کلاس می‌گذرد به راحتی از بیرون برای رهگذران قابل مشاهده است. علاوه بر آن ورود مسئولین به کلاس درس آنقدر طبیعی است که خللی در روند کلاس ایجاد نمی‌کنند. حتی حضور هیئت ایرانی در کلاس‌های درس که با احتساب همراهان ژاپنی دوازده عضو داشت، خللی در روند عادی کلاسشان ایجاد نمی‌کرد.

۵. همه مدارس وابسته یک بخش بزرگ و مجهز مراقبت و حمایت بهداشتی و سلامتی دارند که در آنجا به مشکلات جسمانی ناشی از آسیب‌های احتمالی درون مدرسه یا کسالت‌های جسمانی رسیدگی می‌شود.

۶. یکی از درس‌هایی که برای ما جالب توجه بود، درس اقتصاد خانواده بود که در آن مهارت‌هایی مانند دوختن پارچه با نخ و سوزن و با چرخ خیاطی، آماده سازی مواد اولیه و پختن غذا و شستشوی ظروف و اتو کشیدن لباس آموزش داده می‌شود. در کلاس اقتصاد خانواده، یک کیف و محتویات آن شامل چند بطری آب آشامیدنی، دارو، چراغ قوه، باتری، غذای خشک و مقوی، چاقو و سایر وسایل ضروری برای زندگی چند روزه در شرایط بحرانی پس از زلزله مورد نیاز است، روی یک میز به نمایش گذاشته شده بودند و برای جلب توجه دانش آموزان به موضوع از آن‌ها خواسته می‌شد در کلاس دوختن یک کیف برای وسایل مذکور را با دست خود انجام دهند. این کیف باید به تعداد اعضا خانواده در منزل در دسترس باشد و دانش آموزان تمرین می‌کنند که در زمان زلزله بدون فوت وقت کیف آماده را به سرعت بگیرند و جان به در ببرند.

مقاومت فرهنگی ما نبود. به اعتقاد ایشان، ژاپنی‌ها اساساً کم حرف و خجالتی و غیر اجتماعی هستند و همین امر علت عدم توفیق‌شان در یادگیری زبان خارجی است. کس دیگری هم می‌گفت فاصله زبان ژاپنی و زبان انگلیسی زیاد است و بنابراین کارشان به مشکل خورده است.

□ بازدید از مدارس وابسته به دانشگاه تربیت معلم آیچی

همان‌طور که اشاره کردم، دانشگاه ت. م. آیچی در مقطع پیش دبستانی، دبستان، متوسطه اول و متوسطه دوم و حتی برای دانش آموزان استثنایی مدرسه وابسته دارد. فرصتی فراهم شد تا از این مدارس بازدید کنیم. برخی از موضوعاتی که در این مدارس برایمان جالب و حائز اهمیت بودند را فهرست وار ذکر می‌کنم.

۱. معلمان مدارس در ژاپن در هنگام حضور و تدریس در کلاس لباس راحت ورزشی یا لباس غیررسمی راحت به تن دارند. شاید دلیلش این باشد که آن را راهی برای شکستن فضای رسمی و ایجاد صمیمیت می‌دانند.

۲. علیرغم تصویری که ممکن است از بیرون در مورد مدارس ژاپن به عنوان یک کشور پیشگام در زمینه تولید بهترین محصولات تکنولوژیک وجود داشته باشد، کلاس‌های درس در مدارس ژاپن سنتی و مبتنی بر استفاده از تخته سیاه و گچ است. از تکنولوژی در حد بسیار معمولی استفاده می‌شود. در این خصوص از مسئولین مدرسه سؤال پرسیدیم. پاسخ این بود که رابطه چهره به چهره معلم و شاگرد مخصوصاً تا کلاس نهم برای ما آنقدر اهمیت دارد که آن را قربانی تکنولوژی مدرن نمی‌کنیم!

۳. دانشگاه و مدارس وابسته به آن نیروی خدماتی و خدمتگذار ندارند و مدرسه و دانشگاه که اتفاقاً خیلی هم وسیع هستند، به صورت مناسب و چشم نواز توسط دانش آموزان و با کمک و همراهی معلمان نظافت می‌شوند. این امر حتی در مدارس استثنایی که دانش آموزان عقب افتاده ذهنی و معلول جسمی در آن درس می‌خوانند، هم استثنا نمی‌شود. اعتقاد دارند که دانش آموزان استثنایی هم برای ورود به زندگی مستقل باید به نظافت و آراسته نگهداشتن محیط خود عادت کنند. چون دانشگاه و مدرسه هیچ نیروی خدماتی ندارد در زمان حضور مهمانانی مانند گروه اعزامی ایران به ژاپن کارمندان اداری دست به کار می‌شوند و از مهمانان پذیرایی می‌کنند.

۴. کلاس‌های درس حداقل از دو سمت پنجره‌های شیشه ای

۱۴. دیوار راهروها و کلاس‌ها پوشیده از عکس‌های فعالیت‌های دانش آموزان در مدرسه و اردوها و یا مطالب آموزشی تهیه شده توسط دانش آموزان است.

۱۵. عکس همه دانش آموزان کلاس روی دیوار کلاس در کنار هم نصب می‌شود. علاوه بر عکس، اطلاعاتی در مورد آنچه دانش آموز به آن‌ها علاقه دارد، آنچه را که اصلاً دوست ندارد و توانایی‌ها و قابلیت‌های او در ذیل عکس درج شده است.

۱۶. بازیافت هم به عنوان یک مسئله مهم فعلی و هم به عنوان موضوعی که باید در ذهن و رفتار دانش آموزان نهادینه شود، بسیار در دانشگاه مورد توجه است. در هر راهرو سه‌الی چهار ظرف مخصوص بازیافت بطری، کاغذ، مواد سوزاندنی و... که دارای شکل‌ها و رنگ‌های متفاوت هستند، وجود دارند تا بطری و کاغذ و شیشه تبدیل به زباله نشود.

۱۷. جارو و طی‌های نظافت به تعداد زیاد در مدرسه‌ها وجود دارند که دانش آموزان در ساعات نظافت از آن‌ها استفاده می‌کنند.

۱۸. در کلاس اقتصاد خانواده وسایل و تجهیزاتی مانند ماشین لباس شویی، اتوی بخار، میز اتو کشی، ظرف شویی، اجاق گاز خوراک پزی، و ظروف آشپزخانه و چرخ خیاطی وجود دارند و دانش آموزان مهارت‌های آشپزی، خیاطی، اتو کشیدن لباس و شستشوی دستمال‌های تنظیفی که هر روز برای نظافت استفاده می‌شود را تمرین می‌کنند. در این درس دانش آموزان در گل‌دان گل و گیاه هم پرورش می‌دهند.

۱۹. سلسله مراتب اداری و رعایت احترام مقام مافوق و مسئولیت شناسی در ارکان مدارس و دانشگاه‌های مورد بازدید به صورت برجسته قابل رؤیت بود.

۷. مدرسی که ما از آن‌ها بازدید کردیم، وسیع بودند و از امکانات ورزشی مناسب مانند زمین بازی و استخر شنا برخوردار بودند. ورود با کفش به راهروها و کلاس‌ها ممنوع بود. دانش آموزان کفش‌ها را در هنگام ورود به سالن در می‌آوردند و دمپایی‌های متحدالشکل و زیبایی که مدرسه تهیه کرده بود را می‌پوشیدند. کف راهروها و پله‌ها با کف پوش و کف کلاس‌ها با موکت پوشانده شده است.

۸. رعایت سلسله مراتب و احترام به مافوق خیلی در ژاپن برجسته است. شاید از شدت غیر منعطف بودن سلسله مراتب یا برائت تأکیدی که از نظر فرهنگی بر پیشگیری از خطا و اتلاف منابع می‌شود، باشد که ژاپنی‌ها خیلی حساس، خجالتی و حتی کم اعتماد به نفس به نظر می‌رسند. وقتی از یکی از کارمندان دانشگاه آچی به خاطر همراهی مسئولانه‌اش تشکر کردیم، بلافاصله آن را رد کرد و تأکید کرد که شما نباید از من تشکر کنید؛ باید از رئیس دانشگاه که اجازه این همکاری را داد و تیمی که با پشتیبانی از من امکان همراهی موفق و مؤثر را با تیم ایرانی فراهم کرد، تشکر کنید و در حضور مقام مافوق صورتش سرخ شد؛ طوری که ما از این تشکر کردن پشیمان شدیم و فکر کردیم شاید این کار ما برای او عواقبی داشته باشد.

۹. دانش آموزانی که به واسطه شغل پدران‌شان در ایالات متحده آمریکا، انگلستان، چین و تایلند زندگی کرده بودند و تجربه تحصیل در مدارس آن کشورها را داشتند، در مقایسه با آن کشورها قوانین و مقررات مدارس ژاپن را سخت گیرانه و غیر منعطف توصیف می‌کردند و می‌گفتند دلشان برای آن مدارس تنگ شده است. در خصوص نظافت مدرسه هم می‌گفتند که منطقتش را می‌پذیرند، اما از آن استقبال نمی‌کنند.

۱۰. مدیران مدارس وابسته عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت معلم آچی ژاپن بودند.

۱۱. معلمی در ژاپن شغلی پردرآمد و دارای جایگاه اجتماعی بالاست. با این وجود، سختی و فشار کار معلمی در ژاپن که به گفته برخی مسئولین معلمان را درگیر همه فعالیت‌های فوق برنامه دانش آموزان نیز می‌کند و شاید یک شنبه‌ها هم آن‌ها را به مدرسه بکشاند، باعث می‌شود که برخی معلمان ژاپنی سودای تغییر شغل را در سر پیورانند.

۱۲. دانش آموزان هم در ابتدای کلاس و هم در انتهای کلاس به معلم ادای احترام می‌کنند. نماینده دانش آموزان به جلوی کلاس می‌آید و در مقام تشکر از معلم جملاتی را می‌گوید سپس همه دانش آموزان کلماتی را می‌گویند و به معلم تعظیم می‌کنند.

۱۳. دانش آموزان لباس و کیف متحدالشکل دارند.

گزارشی کوتاه از سفر ده روزه دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان به مالزی

خانم نرگس ابوطالبی
سرپرست تیم اعزامی و مسئول گروه‌های آموزشی
پردیس دکتر شریعتی استان مازندران

معرفی دانشگاه فرهنگیان توسط خانم مریم ترابی در حضور معاون
دانشکده تربیت معلم دانشگاه مالایا

پس از اتمام جلسه، از قسمت‌های مختلف دانشکده بازدید به عمل آمد. بازدید از کلاس دانشجویان کره ای که برای دوره یک ماهه در دانشگاه مالزی بودند، از دیگر رویدادهای آن روز بود. آن‌ها نیز طبق یک تفاهم نامه تبادل دانشجویی برای گذراندن دوره‌های آموزشی و شرکت در کلاس‌های درسی به مالزی اعزام شده بودند.

بازدید از کلاس دانشجویان کره ای

بازدید از کتابخانه دانشکده آموزش بخش بعدی برنامه روز سوم بود. برنامه بعدی تدارک دیده شده بازدید از «مرکز تربیت مربی مهد کودک» بود. بازدید بعدی از مهد کودک دانشکده بود که در آن کودکان خردسال را نگهداری می‌کردند. برنامه آخر روز سوم بازدید از موزه علوم دانشگاه مالایا بود.

روز چهارم

چهارمین روز از برنامه سفر به دید و بازدید از مکان‌های توریستی و تفریحی مالزی اختصاص یافت. اعضای تیم همراه راهنمای سفر در

در چارچوب برنامه تبادل کوتاه مدت دانشجویی بر مبنای تفاهم نامه منعقد بین دانشگاه فرهنگیان ایران و دانشگاه مالایای مالزی در سال ۹۴، طبق برنامه ریزی‌های صورت گرفته از سوی مدیریت همکاری‌های علمی بین المللی دانشگاه، سفر ده روزه تیم اعزامی دانشگاه فرهنگیان به دانشگاه مالایای مالزی، از روز شنبه ۳۴ تیرماه ۹۶ مصادف با ۱۵ جولای ۲۰۱۷ آغاز شد. آنچه در پی می‌خوانید، گزارشی کوتاه از برنامه‌های روزانه این سفر ده روزه است.

ورودی اصلی دانشگاه مالایا

روز اول و دوم

در دو روز اول سفر به دلیل مصادف بودن با تعطیلات آخر هفته، برنامه ای برای انجام بازدید رسمی صورت نگرفت.

روز سوم

در روز سوم سفر، تیم اعزامی دانشگاه فرهنگیان از دانشکده تربیت معلم دانشگاه مالایا بازدید کردند و مورد استقبال مسئولان دانشکده قرار گرفتند. با شروع رسمی جلسه، معاون دانشکده توضیح مختصری در مورد برنامه‌های تدارک دیده شده برای سفیران دانشگاه فرهنگیان ارائه کردند و سپس از طریق کلیپ معرفی دانشگاه، اطلاعاتی در مورد دانشگاه و دانشکده تربیت معلم به تیم اعزامی دادند.

استقبال مسئولان دانشگاه مالایا از دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان

در ادامه و بر اساس توافق گروه، خانم مریم ترابی به ارائه پاورپوینتی پرداخت که در مورد تاریخچه و ساختار دانشگاه فرهنگیان و دوره‌های کارورزی تهیه شده بود.

تربیت معلم در کشور مالزی است، از برنامه‌های روز ششم سفر بود. این مرکز مختص آماده سازی معلمان برای تدریس زبان‌های انگلیسی، فرانسوی، آلمانی و ژاپنی است.

روز هفتم

در هفتمین روز از سفر مالزی، اعضای تیم اعزامی جهت تکمیل برنامه تدارک دیده شده از سوی دانشگاه مالایا رأس ساعت ۱۰ صبح در محل Drama Camp که در خود دانشگاه قرار داشت، حضور یافتند. در این محل، دانشجویان رشته‌های زبان به زبان انگلیسی تئاتر بازی می‌کنند.

روز هشتم

در هشتمین روز سفر، تیم اعزامی برای بازدید از دو منطقه گردشگری موسوم به «دهکده فرانسوی‌ها» و «دهکده ژاپنی‌ها» به خارج از شهر کوالالامپور رفتند. این دهکده‌ها در ارتفاعات برجایا هیل و در منطقه بوکیت تینگی قرار دارند.

روز نهم

در نهمین روز سفر مصادف با اول مرداد، اعضای تیم طبق برنامه از زیبایی‌های شهر کوالالامپور و مناطق دیدنی آن بازدید کردند.

بازدید از برج‌های دوقولو

گزارش روز دهم

در آخرین روز سفر مصادف با دوم مرداد ماه، طبق پیگیری‌های به عمل آمده از طریق آقای دکتر قنبری رایزن علمی ایران قرار شد تا از یک «مدرسه هوشمند» بازدید به عمل آید. در ادامه، از دانشگاه APU که حدود نیم ساعت با این مدرسه فاصله داشت، بازدید به عمل آمد. همچنین در این روز، برنامه ای برای بازدید دانشجویان از سفارت ایران ترتیب داده شد. با پیگیری‌های جناب آقای قنبری، رایزن علمی ایران و هماهنگی‌های آقای مقامی از کارکنان سفارت، دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان راهی سفارت شدند. خانم افخم، سفیر جمهوری اسلامی ایران در مالزی در جمع دانشجومعلمان حاضر شدند و از آن‌ها استقبال کردند.

عکس یادگاری دانشجومعلمان با خانم افخم، سفیر جمهوری اسلامی ایران در مالزی در محل سفارت ایران

ساعت نه و نیم صبح جهت گردش در پارک شهری کوالالامپور و غارها و معابد بودایی کشور مالزی راهی شدند.

روز پنجم

در چهارمین روز سفر، اعضای تیم برای بازدید از مدرسه Sri Aman عازم منطقه پتالینگجایا شدند. این مدرسه به تازگی به جمع ۱۰۰ مدرسه برتر کشور مالزی پیوسته است.

عکس دسته جمعی با مسئولین مدرسه Sri Aman در بدو ورود

بازدید از مدرسه Sri Aman

بخش بعدی برنامه روز پنجم به بازدید از مسجد پوترا و میزان در شهر پوتراجایا اختصاص داشت.

بازدید از مسجد پوترا

روز ششم

بازدید از مرکز بین المللی تربیت معلم شهر کوالالامپور که یکی از ۲۷ مرکز

روایتی از پوشش بین المللی اساتید و دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان در بازدید از مدارس چند کشور اروپایی

امیرحسین حیدری
از اعضای تیم علمی-پژوهشی دانشگاه فرهنگیان
در سفر علمی به اروپا

تحت تأثیر نرم‌های اجتماعی قرار گیرد، بلکه آن را باید با توجه به نیازهای کودک و نوع پیشرفت او برنامه ریزی کرد.

مدرسه خصوصی رودولف استاینر- ژنو، سوئیس

مقصد بعدی ما در ژنو، بازدید از مؤسسه تحقیقاتی سرن بود، سرن (CERN) بزرگ‌ترین مجموعه آزمایشگاهی دنیا در زمینه فیزیک ذرات بنیادی و فیزیک هسته ای است. این مجموعه عظیم و منحصر به فرد در حاشیه شهر ژنو سوئیس در شهر میرین و در مرز مشترک فرانسه و سوئیس واقع شده است. سرن در ۲۹ سپتامبر سال ۱۹۵۴ میلادی توسط سازمان اروپائی تحقیقات هسته ای شکل گرفته و در طی این مدت نزدیک ۵۳ سال توانسته نقش بسیار موثری در رشد و توسعه علم فیزیک داشته باشد. تحقیقات و آزمایش‌ها و پژوهش‌های انجام شده در این مرکز و کسب جوایز متعدد توسط دانشمندان و پژوهشگران فعال این مرکز معتبر علمی دنیا (از جمله شش جایزه نوبل جهانی) خود نشان از اهمیت سرن در عرصه تبادلات علمی دنیا دارد. سپس به صورت رسمی با یک لیدر هماهنگ شده از سازمان ملل دیدن کردیم و با بخش‌های مختلف این سازمان آشنا شدیم.

سازمان ملل متحد-ژنو، سوئیس

آنچه در پی می‌خوانید، گزارشی از سفر ده روزه علمی-پژوهشی ۱۴ نفر از دانشجویان و اساتید دانشگاه فرهنگیان پردیس‌های شهید باهنر اصفهان و شهید مقصودی همدان به سه کشور سوئیس، ایتالیا و فرانسه است که در طی آن از مدارس این سه کشور بازدید به عمل آورده و رویکردهای آموزشی آن‌ها را واکاوی نموده‌اند. این سفر ده روزه در تاریخ ۲۳ اسفند ۱۳۹۵ الی ۲ فروردین ۱۳۹۶ انجام شد. لازم به ذکر است که تمام هزینه‌های این سفر بر عهده خود اعضای این تیم بوده است.

«أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُون لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا»
«آیا در زمین گردش نکرده‌اند تا دل‌هایی داشته باشند که با آن بیندیشند؟»
(الحج ۴۶)

خیلی از حرف‌ها را تا سفر نکنید، نمی‌توانید درک کنید و به عمق معنای آن پی ببرید. دقیقاً مانند آیهای از قرآن که در ابتدای این گزارش نقل شد. در واقع، برای کشف راز آن جمله باید کوله پشتی دل کنج‌کاو خود را مهیا کنید و راهی سفر شوید. سفری تا آخر دنیا؟!؟!!

در طول رسیدن به مقصد باید از یک ابزار همواره استفاده کرد؛ و آن چیزی نیست جز اندیشه! اگر از این ابزار به خوبی استفاده نشود و یا اصلاً کنار گذاشته شود، سوغاتی از این سفر برای بازگشت نخواهیم داشت. پس لازمه یک سفر خوب، داشتن دلی تشنه برای سفر و ابزار اندیشه است و این همان چیزی است که در قرآن به آن توجه شده است.

سوئیس، ایتالیا، فرانسه، مثلی که برای سفر علمی خود در نظر گرفته بودیم. وقتی صحبت از برنامه ریزی یک سفر علمی می‌شود، قطعاً با برنامه‌ها و مؤسسه‌های علمی فراوانی برخورد می‌کنیم که انتخاب از بین این همه مؤسسه علمی و مدرسه، کار دشواری است؛ چون هر کدام به نوبه خود تجربه‌های بسیار زیادی را در اختیار می‌گذارند. تیم تحقیقاتی ما نیز از بین تعداد زیادی از برنامه‌های علمی، ناچار به انتخاب تعداد محدودی بود تا بتوانیم در این ۱۰ روز، بهترین استفاده را در این ۳ کشور داشته باشیم.

آقای امیرحسین پاینده، دانشجوی ترم آخر دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر اصفهان که مسئولیت هماهنگی و اجرای این سفر را به عهده داشت، برنامه سفر را طوری تنظیم کرد که از ژنو سوئیس به سمت میلان ایتالیا و سپس به پاریس فرانسه برویم و آخرین برنامه ما بازدید از سازمان جهانی یونسکو باشد. در تاریخ ۲۳ اسفند ۹۵ از فرودگاه تهران به سمت ژنو سوئیس رهسپار شدیم و سفر خود را آغاز کردیم. اولین بازدید ما در شهر ژنو، از مدرسه خصوصی رودولف استاینر بود که براساس سیستم آموزشی رودولف عمل می‌کرد. اساس روش آموزشی رودولف بر پایه آنتروپولوژی (انسان در نقطه مرکزی) گذاشته شده است. در این روش، فرد شخصاً مورد توجه می‌باشد و از آنجا که انسان‌ها متفاوت‌اند، نمی‌توان همه را به یک شیوه مشابه آموزش داد. به همین دلیل، باید امکاناتی فراهم کرد که هر کودک با آزادی میل به یادگیری داشته باشد. دکتر استاینر معتقد بود که آموزش نباید

مدیر مدرسه برای ما برنامه‌های خیلی خوبی را تدارک دیده بود و ما انتظار چنین استقبالی را نداشتیم! دانش آموزان قبل از حضور ما، مطالبی درباره مدرسه آماده کرده بودند و به صورت سخنرانی برای ما ارائه کردند. مدرسه از لحاظ امکانات در سطح خیلی خوبی بود، اما اشکالی که می‌شد به این مدرسه گرفت، تعداد زیاد دانش آموزان در هر کلاس بود که بین ۲۰ تا ۳۰ نفر بود؛ بر خلاف انتظاری که ما از مدارس اروپایی داریم.

مدرسه فروید-میلان ایتالیا

آخرین مقصد ما در این سفر علمی، بازدید از سازمان جهانی یونسکو بود. سازمان علمی، فرهنگی و تربیتی ملل متحد (UNESCO) که به طور خلاصه یونسکو نامیده می‌شود، یکی از سازمان‌های تخصصی وابسته به سازمان ملل متحد است که در سال ۱۹۴۵ تشکیل شد. هدف این سازمان کمک به صلح و امنیت در جهان از راه همکاری بین‌المللی در زمینه‌های آموزشی و علمی و فرهنگی و تربیتی به منظور افزایش احترام به عدالت و قانون مداری و حقوق بشر، بر پایه منشور سازمان ملل متحد است. ۱۹۵ کشور عضو یونسکو هستند. مقر آن در پاریس پایتخت فرانسه است و دفتراهایی در کشورهای مختلف دارد. در این بازدید سه ساعته که با استقبال و هماهنگی قبلی تدارک دیده شده بود، از سالن‌های مختلف این سازمان بازدید کردیم و در آخر در نشستی با اساتید یونسکو در مورد مبحث آموزش معلم و کرسی دانشگاه فرهنگیان در یونسکو گپ‌وگفتی صمیمی به عمل آمد.

دفتر اصلی یونسکو-پاریس، فرانسه

مقصد بعدی کشور ایتالیا، شهر میلان بود. با قطار به سمت میلان ایتالیا راهی شدیم و بعد از گذشت حدود ۳ ساعت به این شهر رسیدیم و اولین تفاوت را در شلوغی شهر میلان نسبت به ژنو احساس کردیم! در میلان ایتالیا، از خانه بین المللی آموزش زبان که یک مؤسسه آموزشی برای یادگیری زبان‌های مختلف است، بازدید کردیم و جالب بود که یک نمایندگی هم در تهران داشت. اسم مرکز خانه بین المللی (International House) بود. از مدیر آموزشگاه سؤال کردیم که چرا با این که در مدارس زبان انگلیسی را یاد می‌گیرید، باز هم در مکالمه مشکل دارید؟ در جواب گفت: شما خودتان در مدرسه ۲ زبان عربی و انگلیسی را یاد می‌گیرید! چه قدر می‌توانید این ۲ زبان را صحبت کنید! و مشکل را تنها در ضعف کتب درسی معرفی کرد.

خانه بین المللی-میلان، ایتالیا

در برنامه بعد از ظهر، از دانشگاه میلان بازدید کردیم. روبرت مدیر روابط عمومی دانشگاه جوانی بسیار خندان و شاد بود و با گرمی به استقبال ما آمد و پس از یک گپ و گفت صمیمی در سالن جلسات این دانشگاه به مدت یک ساعت از محیط دانشگاه و کلاس‌های آن بازدید کردیم.

دانشگاه میلان ایتالیا

پس از دانشگاه میلان فردای آن روز، از مدرسه بسیار زیبا و تخصصی زیگموند فروید بازدید به عمل آمد. مدرسه ای که ساختار علمی‌اش شبیه مدارس هنرستان ایران بود؛ با این تفاوت که در این مدرسه از کتاب درسی خبری نبود و همگی به صورت الکترونیکی کتاب‌ها را مطالعه می‌کردند.

مصاحبه با معاون محترم مرکز امور بین الملل و مدارس خارج از کشور وزارت آموزش و پرورش درباره بین المللی شدن دانشگاه فرهنگیان

آنچه در پی می خوانید، مصاحبه با دکتر سید علی حسینی، معاون محترم مرکز امور بین الملل و مدارس خارج از کشور وزارت آموزش و پرورش است که در آن نظرات ایشان را درباره بین المللی شدن دانشگاه فرهنگیان جویا شده ایم.

آقای دکتر سید علی حسینی، معاون محترم مرکز امور بین الملل و مدارس خارج از کشور وزارت آموزش و پرورش

مصاحبه کننده: دکتر عبدالله کریم زاده

المللی شود، یعنی باید فرصتی ایجاد شود که از منابع، امکانات و موقعیت های علمی دانشگاه در سطح بین المللی استفاده شود؛ حال به صورت حضوری و یا غیر حضوری. دانشگاه بین المللی باید در دو بُعد محتوایی و ساختاری بین المللی باشد. این دو بُعد باید باهم محقق شود. در بُعد ساختاری باید موقعیت کشور، شهر، ساختارهای جذب دانشجویان علاقمند، تسهیلات لازم، استلزامات جذب دانشجو و استاد، نمایندگی های جذب، ساختار مدیریتی متناسب، حمایت های ملی و بین المللی و... را می توان نام برد و در بُعد محتوایی تنوع و ساختار رشته های تحصیلی، زبان و فرهنگ کشور در پذیرش دانشجویان بین المللی، اساتید، کیفیت آموزشی، دسترسی منابع محتوایی بین المللی، سامانه های آموزشی و... مد نظر می باشد.

منابع علمی، دانشگاه ها و حتی مدارس با کیفیت در زیست بوم خود می گردد. اگر این حس فطری در زیست بوم خود یافت نشود، برای کسب آن به مهاجرت و جلای وطن خواهد پرداخت. سابقه تاریخی دانشگاه هایی نظیر جندی شاپور، دانشگاه نظامیه بغداد، مدارس افلاطون و ارسطو در یونان باستان نیز این موضوع را تأیید می کند که دانشگاه هایی جهانی و بین المللی پاسخگوی این نیاز فطری بشری به دانستن و تحقیق کردن برای رسیدن به حل مشکلات و پاسخ به سؤالات بوده است. بدیهی است که در دنیای مدرن نیز بخشی از این فلسفه در شکل گیری دانشگاه هایی بین المللی وجود دارد. البته بخش دیگر مربوط به کیفیت آموزشی متفاوت در کشورهای مختلف است که دانشجویان را به دانشگاه های برتر دنیا سوق می دهد. بنابراین، اینکه دانشگاه باید بین

● جناب آقای دکتر حسینی ضمن تشکر از اینکه وقت ارزشمند خود را در اختیار خوانندگان پیک بین الملل قرار می دهید، لطفاً بفرمایید که از نظر حضرت تعالی مفهوم بین المللی سازی دانشگاه چیست و این مفهوم چه مؤلفه هایی دارد؟

بسم الله الرحمن الرحيم. با سلام خدمت شما و همکاران عزیز شما و تقدیر از زحمات شما عزیزان در اداره این نشریه ارزشمند. به نظر من، از بُعد فلسفی، بین المللی سازی دانشگاه ها و ضرورت آن به فطرت جستجوگر انسان برمی گردد. انسان اساساً برای یافتن پاسخ سؤالات خود و به عبارت دیگر، برای افزایش دانش و معرفت خود به دنبال

کشور به دانش و معرفت بین المللی در حوزه آموزش مسلط باشند. چرا که دانش آموزان امروز و فردای ایران قطعاً با توسعه دسترسی به منابع جهانی نیازهای بین المللی، سؤالات فراوان فراملی خواهند داشت که معلمین باید پاسخگوی بخشی از آن باشند. همچنین، اعتماد به نفس حاصل از این مهارت بین المللی به معلمین در جهت کیفی سازی کلاس های درس کمک شایانی می نماید.

مواجهه دانشجویان حرفه معلمی با اساتید و دانشجویان سایر کشورهای جهان به آن ها کمک می کند علاوه بر کسب دانش و مهارت فراملی بر تجربیات خود از فرهنگ ها و زبان های مختلف دنیا بیفزایند و این مهارت ارتباطی را در کلاس های درس و در مواجهه با دانش آموزان به کار گیرند. در پایان، اطمینان کامل دارم که دانشگاه فرهنگیان می تواند در حوزه هایی که

از نظر من، بین المللی سازی دانشگاه فرهنگیان در حوزه توسعه حرفه ای مهارت های معلمی با حضور مؤثر در گروه ها و انجمن های علمی معتبر تربیت معلم دنیا معنا می یابد.

سیاست های کلان ملی و داخلی دانشگاه اجازه می دهد، بین المللی شود. کما اینکه در سال های اخیر تلاش هایی در این زمینه صورت گرفته است.

● **جناب آقای دکتر، مجدداً از اینکه وقت و نظرات ارزشمند خود را در اختیار خوانندگان بیک بین الملل قرار دادید، صمیمانه تشکر می کنم.**

طلایی برای ادامه تحصیل دانشجویان دنیا شود.

● **به عنوان سؤال آخر بفرمایید که برای بین المللی سازی دانشگاه فرهنگیان با توجه به مأموریت هایی که این دانشگاه دارد، چه راه کارهایی را پیشنهاد می کنید؟**

دانشگاه فرهنگیان با توجه به اینکه وظیفه تربیت معلم برای اداره کلاس های درس و مدارس را در آینده برای آینده سازان و دانش آموزان به عهده داشته باشند، علاوه بر تقویت بُعد ملی و توسعه شخصیت و هویت ملی دانشجویان معلمی باید به جدیدترین تجربیات و دستاوردهای علمی و حرفه ای معلمی در دنیا مجهز باشد. از نظر من، بین المللی سازی دانشگاه فرهنگیان در حوزه توسعه حرفه ای مهارت های معلمی با حضور مؤثر در گروه ها و انجمن های علمی معتبر تربیت معلم دنیا معنا می یابد. تنوع مهارت های حرفه معلمی و نیازهای فراوان حرفه ای معلمان در نظام آموزشی از یک طرف و اشتراکات فراوان بین نظام های آموزشی دنیا، دانشگاه های تربیت معلم را به یکی از مهم ترین بهره برداران دانش و مهارت در جهان در حوزه همکاری های علمی دانشگاهی تبدیل کرده است.

تبادل تفاهنامه های علمی، ایجاد فرصت های تحقیقاتی برای دانشجویان و اساتید، تبادل استاد و دانشجو، اعطای بورسیه ها و گرانت و حمایت مادی و معنوی از یکدیگر، ایجاد مخزن های وسیع محتوا و دانش، سامانه های مشترک مدیریت دانش و انجام پروژه های تحقیقاتی مشترک از جمله نمونه های اجرایی حرکت به سوی بین المللی سازی دانشگاه فرهنگیان می تواند باشد. باید معلمان ما به عنوان الگوی عملی دانش آموزان علاوه بر حفظ هویت ملی و نماد فرهنگی

باید معلمان ما به عنوان الگوی عملی دانش آموزان علاوه بر حفظ هویت ملی و نماد فرهنگی کشور به دانش و معرفت بین المللی در حوزه آموزش مسلط باشند.

● **لطفاً بفرمایید که از نظر حضرت عالی مهم ترین چالش های بین المللی سازی دانشگاه ها در ایران چیست؟**

بین المللی سازی دانشگاه در ایران با چالش های جدی مواجه است، چرا که سیاست روشنی در این زمینه در حوزه آموزش و فرهنگ در ایران تعریف نشده است و عموماً دانشگاه ها به صورت سلیقه ای عمل می کنند و در این مسیر با مشکلات زیادی مواجه می شوند. جذب دانشجو از چند کشور خاص لزوماً بین المللی سازی نیست، بلکه ایجاد استلزامات امنیتی، فرهنگی، سیاسی و علمی پیش نیاز این فرایند است. حال اگر این استلزامات که عمدتاً در خارج از دانشگاه تنظیم می شود مرتفع گردد، تازه باید کیفیت آموزشی دانشگاه به اندازه ای باشد که علاوه بر ارائه بورس های تحصیلی توان جذب دانشجویان علاقمند دیگری را هم داشته باشیم. ارتباطات و مناسبات سیاسی و فرهنگی در توسعه ارتباطات بین المللی دانشگاه ها بسیار مؤثر است. در سال های اخیر، خوشبختانه شاهد مرتفع شدن بخشی از این چالش ها هستیم. از نظر سیاسی، گشایش هایی در سطح بین المللی حاصل شده است و مقررات جدیدی در حمایت از دانشگاه ها به توسعه بین المللی تصویب و تسهیل شده است. استقلال دانشگاه ها تا حدودی حاصل شده است و می توان امیدوار بود در آینده دانشگاه ها تبدیل به فرصت هایی

درخواست همکاری با بیک بین الملل

از کلیه اعضای محترم هیئت علمی، دانشجو معلمان و کارکنان دانشگاه فرهنگیان درخواست می شود تا مطالب مرتبط با حوزه بین الملل خود را جهت درج در بیک بین الملل به آدرس زیر ارسال نمایند.

International@cfu.ac.ir

همکاران این شماره

۱. دکتر فرهاد دوردی نژاد (سرمدیر نشریه - مشاور بین الملل رئیس دانشگاه)
۲. دکتر عبدالله کریم زاده (مدیر داخلی نشریه - کارشناس مدیریت همکاری های علمی بین المللی)
۳. دکتر سید علی حسینی (معاون مرکز امور بین الملل و مدارس خارج از کشور وزارت آموزش و پرورش)
۴. دکتر سید احمد کسائی (مدیر دانشگاه فرهنگیان در استان مازندران)
۵. حبیب رانی تهرانی (دانشجوی دکتری علوم ارتباطات، دانشگاه علامه طباطبائی)
۶. نرگس ابوطالبی (مسئول گروه های آموزشی پردیس دکتر شریعتی)
۷. مهرناز احمدی (رئیس دفتر معاونت دانشجویی دانشگاه فرهنگیان)
۸. امیرحسین حیدری (دانشجو معلم پردیس اصفهان)

پیشنهادهای

لطفاً پیشنهادهای خود درباره بیک بین الملل و فعالیت های حوزه بین المللی دانشگاه را به آدرس International@cfu.ac.ir ایمیل نمایید.

Farhangian Teacher Education University

An In-house Publication
by the International Scientific Cooperation Unit (ISCU)
Issue 4, Summer 2017

International@cfu.ac.ir